

Vlaamse Beleidsvisie Afvalverbranding**Inhoud**

1	Waarom een beleidsvisie afvalverbranding?	2
2	Voorafgaand beleidstraject	3
2.1	Langetermijnvisie Eindverwerking (2020)	3
2.2	Vlaams Energie- en Klimaatplan (2021-2030)	5
2.3	Lokaal Materialenplan (2023-2030)	5
3	Huidige situatie	6
3.1	Afvalverbrandingsinstallaties in Vlaanderen	6
3.2	Aanbod afval onder de capaciteitsplanning	8
4	Verwachte ontwikkeling in het afvalaanbod	9
4.1	Verwachte situatie in 2030	9
4.2	Vooruitblik naar 2050	9
5	Beleidsvisie capaciteitsplanning	10
5.1	Capaciteit volgt het aanbod	10
5.2	Aanbod onder de capaciteitsplanning	11
5.2.1	HAGBA dat wezenlijk is veranderd	11
5.2.2	Vlaanderen als recyclagehub	12
5.3	Opvang calamiteiten	12
5.4	Alternatieve verwerkingstechnieken	13
5.5	Heffingen als sturend instrument	13
6	Afwegingskader	14
6.1	Criterium 1: Potentieel voor klimaatneutraliteit	15
6.2	Criterium 2: Afvalaanbod in de directe omgeving	16
6.3	Criterium 3: (Hoogwaardige) warmtevraag in de omgeving	17
6.4	Criterium 4: Multimodaliteit	17
7	Vervolgstappen	18

1 Waarom een beleidsvisie afvalverbranding?

Het **Vlaams regeerakkoord 2024-2029** bevestigt dat Vlaanderen verder inzet op de transitie naar een circulaire economie. In deze benadering staan preventiestrategieën en het maximaal behoud van grondstoffen via levensduurverlenging, hergebruik en recyclage centraal. Deze circulaire benadering wordt verkozen boven eindverwerkingsmethodes zoals storten en verbranden met energierecuperatie, aangezien deze leiden tot verlies van waardevolle materialen en gepaard gaan met o.a. broeikasgasemissies. Naast de regelgeving omtrent preventie, hergebruik en recyclage, blijven ook maatregelen rond selectieve inzameling aan de bron, stort- en verbrandingsverboden en milieuheffingen op het storten en verbranden, effectieve manieren om het aanbod voor eindverwerking te minimaliseren.

Vanuit deze materiaalbenadering zal het aanbod restafval dalen. Het regeerakkoord stelt: *“We verkleinen tegen 2030 het restafval met minstens 30% zoals vastgesteld in het Lokaal Materialenplan. In samenspraak met de sector werkt de OVAM een strategie uit om de capaciteit voor afvalverbranding aan te passen aan het dalende afvalaanbod. We heroriënteren de verwerking van huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval naar een hoogwaardiger gebruik. We onderzoeken schaalvergroting van verbrandingsinstallaties.”* De uitvoering van alle acties uit het Lokaal Materialenplan moet resulteren in een daling van het aanbod met circa 500 000 ton t.o.v. de referentieperiode 2018-2020.

De **beleidsnota Omgeving 2024-2029** concretiseert dit verder: *“Met de uitvoering van het Lokaal Materialenplan zal de hoeveelheid brandbaar afval afnemen, waardoor een gefaseerde afbouw van verbrandingscapaciteit moet volgen. Hiervoor werken we voor en in overleg met de sector een afwegingskader met criteria uit, dat de nodige inzichten verschaft om te beslissen over afbouw of verdere investeringen. Vanuit haar regierol zal OVAM afvalintercommunales leiden naar en begeleiden bij sluiting, omvorming en vervanging van verouderde verbrandingsinstallaties om te komen tot meer performante installaties met goede multimodale ontsluiting en valorisatie van de energie-inhoud en afgevangen CO₂.”*

Dit laatste wordt ook bevestigd in de **beleidsnota Energie en Klimaat 2024-2029** “[...] Samen met de minister van Omgeving bekijk ik of, hoe en waar we afvang van CO₂ van verbrandingsinstallaties voor stedelijk afval kunnen stimuleren met oog op opslag of hergebruik.”

Ook na het behalen van de voorziene reductie van het Vlaamse aanbod brandbaar afval¹, zal een restcapaciteit voor afvalverbranding noodzakelijk blijven. Afvalverbranding vormt samen met storten namelijk het sluitstuk van de materialenkringloop voor de verwerking van resterende fracties niet-recycleerbaar afval. Ook wanneer de transitie naar een circulaire economie vergenvorderd is, zal er

¹Aanbod brandbaar afval zoals bepaald in het Lokaal Materialenplan. Het betreft de volgende stromen: huishoudelijk- en gelijkaardig bedrijfsafval, sorteer- en recyclageresidu's, RDF en niet-risicohoudend medisch afval. Stromen zoals hout- en gevaarlijk afval vallen niet onder dit aanbod. De afvalverbrandingscapaciteit voor deze stromen valt bijgevolg ook niet onder de capaciteitsplanning.

steeds een capaciteit voor het verbranden of storten van reststromen nodig zijn, waarbij stortplaatsen of verbrandingsinstallaties fungeren als *safe sink* voor afvalstoffen die we vanuit veiligheids- of milieuoogpunt definitief willen isoleren uit de materialenkringloop (zoals bijvoorbeeld asbest of PFAS-houdend afval). Het beleid inzake het storten van afvalstoffen of de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen, slibs of biomassa in daartoe gespecialiseerde installaties, maakt verder geen onderdeel uit van voorliggende beleidsvisie.

In de periode 2032-2034 komt 75% van de huidige Vlaamse afvalverbrandingscapaciteit aan het einde van de looptijd van vergunning. Ook nu al zien we echter een sector in beweging, met de voorgenomen sluitingen van de afvalverbrandingsinstallatie die worden uitgebaat door IVAGO te Gent en IVOO te Oostende, samen goed voor 177 500 ton. Ter voorbereiding op het scharniermoment van hervergunningen, in het kader van een verwachte vermindering van het restafvalaanbod en in uitvoering van bovenstaande beleidsdocumenten werd voorliggende beleidsvisie voor de afvalverbrandingssector uitgewerkt.

De voorliggende tekst formuleert een kader om richting te geven aan deze transitie. Hij maakt duidelijk hoe de Vlaamse overheid de toekomstige rol van afvalverbranding ziet en aan welke randvoorwaarden een toekomstbestendige afvalverbrandingsinstallatie voldoet. Zo biedt dit document een doorkijk voor de sector en stelt het een kader voor waarop investeringskeuzes kunnen afgewogen en geijkt worden.

In de voorliggende nota wordt in hoofdstuk 2 het voorafgaande beleidstraject geschetst, dat de beginselen omvat waarop deze beleidsvisie is opgebouwd. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een overzicht gegeven van de bestaande verbrandingscapaciteit en het afvalaanbod onder de capaciteitsplanning. Daarna, in hoofdstuk 4, volgt een schets van het verwachte aanbod richting 2030 met een doorkijk naar 2050. Hoofdstuk 5 formuleert vervolgens de beleidsvisie over de capaciteit die ook na 2030, richting 2050, wenselijk blijft. Hoofdstuk 6 licht het afwegingskader toe, dit is een toetsingskader opgebouwd uit een set van criteria dat een concrete invulling geeft aan de randvoorwaarden waaraan een installatie van de toekomst moet voldoen. Tot slot biedt hoofdstuk 7 een zicht op vervolgstappen.

2 Voorafgaand beleidstraject

In wat volgt staan de bestaande engagementen van de Vlaamse Regering met betrekking tot de afbouw en de heroriëntatie van afvalverbranding binnen de bredere transitie naar een circulaire economie. Deze elementen zijn geen losstaande ambities, maar bouwen verder op eerdere beleidsdocumenten. Een overzicht wordt geboden van de voornaamste beleidsdocumenten die sturend zijn geweest bij de uitwerking van voorliggende visie op afvalverbranding.

2.1 LANGETERMIJNVISIE EINDVERWERKING (2020)

De Langetermijnvisie Eindverwerking, zoals meegedeeld aan de Vlaamse Regering in 2020 (VR 2020 1812 MED.0417/2), legt de principes vast voor het toekomstige beleid rond de

eindverwerking van afvalstoffen in Vlaanderen, met een doorkijk richting 2050. De kernprincipes voor het beleid inzake afvalverbranding zijn evenwicht tussen aanbod en capaciteit, geografische spreiding van installaties, CO₂-neutraliteit, maximale energiewaardering en minimale emissies.

Evenwicht tussen aanbod en capaciteit:

Het in evenwicht houden van de afvalverbrandingscapaciteit in functie van een dalend aanbod is een belangrijke beleidsdoelstelling. Vlaanderen beoogt in alle gevallen een overcapaciteit te vermijden. Overcapaciteit kan leiden tot een daling van de prijs voor afvalverbranding, en zet zo de noodzakelijke recyclageprocessen in een ongunstige concurrentiële positie.

Daar staat tegenover dat voldoende capaciteit noodzakelijk is om het **zelfvoorzienings- en nabijheidsprincipe** toe te passen, om minder wenselijke verwerking (zoals storten) te beperken en om hoogwaardige recyclage, waarbij er brandbare residu's ontstaan, te bewaken. Voor de afvalstromen die buiten het zelfvoorzienings- of nabijheidsprincipe vallen, wordt geen volledige zelfvoorziening nagestreefd. Deze stromen worden verhandeld binnen een Europese vrije markt. Niettemin blijft het voor Vlaanderen belangrijk om voldoende eigen verwerkingscapaciteit aan te houden, zodat er geen structurele afhankelijkheid ontstaat van buitenlandse infrastructuur.

Geografische spreiding en multimodaal transport:

Een evenwichtige geografische spreiding van afvalverbrandingscapaciteit is cruciaal om transportemissies te beperken en verkeerscongestie te vermijden. Installaties dienen bij voorkeur gesitueerd te zijn nabij het beschikbare afvalaanbod, een grote energievraag en afzetmarkten voor CO₂ of andere gegenereerde producten. Evenzeer is het wenselijk dat ze multimodaal ontsloten zijn, met name goed bereikbaar via alternatieve vervoersmodi zoals spoor- en waterweg.

Klimaatneutraliteit tegen 2050:

Tegen 2050 moet de resterende noodzakelijke afvalverbrandingscapaciteit klimaatneutraal opereren. Dit impliceert ofwel de volledige afbouw van afvalverbranding, ofwel wordt de CO₂ die erbij vrijkomt, opgevangen voor gebruik als nieuwe grondstof of voor opslag.

Energie-efficiëntie en emissiebeperking:

De primaire doelstelling van afvalverbrandingsinstallaties is het verwerken van afval. De intentie daarbij is om de energie die ontstaat bij het verbrandingsproces maximaal en zo hoogwaardig mogelijk te recupereren, en de emissies tot een minimum te beperken. De terugwinning van energie kan best lokaal onder de vorm van warmte en stoom toegepast worden en aanvullend onder de vorm van elektriciteit. Om een *lock-in* van verbrandingsinstallaties te vermijden, is het van belang dat bij warmte- en stoomnetten voorzien is dat ook andere, duurzame energiebronnen op hetzelfde net aangesloten kunnen worden. Op die manier kan een totale afhankelijkheid van de verbranding van restafval voorkomen worden in het geval het primaire doel van de verbrandingsinstallatie afneemt.²

² Langetermijnvisie Eindverwerking, 2020, p. 30. (VR 2020 1812 MED.0417/2BIS)

2.2 VLAAMS ENERGIE- EN KLIMAATPLAN (2021-2030)

Op 18 juli 2025 keurde de Vlaamse Regering de actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) goed (VR 2025 1807 DOC.0747), met onder meer de volgende bepalingen met betrekking tot afval(verbranding).³

*“We verminderen de hoeveelheid restafval en verminderen in het bijzonder het recycleerbare deel in het restafval met 75%. Daarmee kunnen we 220 000 ton extra uit het restafval houden en dus ook uit verbranding. Dit zou neerkomen op een **daling van de hoeveelheid restafval naar verbranding met 35%.**”*

“In dialoog met de exploitanten van de grootste afvalverbrandingscluster (die omwille van schaal en ligging langsheen CO₂-vervoersnet en binnen lokale CO₂-cluster het best geplaatst zijn voor CO₂-afvang en -afvoer), onderzoeken we hoe we werk kunnen maken van CO₂-captatie en -afvoer naar CO₂-opslagplaatsen voor de Nederlandse of Noorse kust (CCS).”

2.3 LOKAAL MATERIALENPLAN (2023-2030)

Het Lokaal Materialenplan (LMP), goedgekeurd op 26 mei 2023 door de Vlaamse Regering (VR 2023 2605 DOC.0619), vormt het uitvoeringsplan voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval (HAGBA) voor de periode 2023-2030. Met dit plan zetten we een volgende stap in de richting van een integraal beleid rond circulaire economie, door een verhoogde aandacht voor preventie en hergebruik en door materiaalkringlopen verder te sluiten. Daarnaast blijft het plan ook de basis van het afvalbeheer, waarbij invulling wordt gegeven aan deze visie en de doelstellingen bevat voor de huidige planperiode. Daar waar het Materialendecreet bepaalt dat lokale besturen een zorgplicht hebben voor het huishoudelijk afval en dat ze een regierol voor dit huishoudelijk afval opnemen, vormt het LMP het kader waarbinnen de lokale besturen die zorgplicht en regierol kunnen invullen.

Hoofdstukken 4 en 9 van het LMP bevatten de concrete doelstellingen en beleidslijnen met betrekking tot eindverwerking, waarbij de hoofdlijnen uit het vorig HAGBA-plan en de Langetermijnvisie Eindverwerking verder werden doorgetrokken.

Kerdoelstellingen

- Het huishoudelijk restafval, inclusief het vergelijkbaar bedrijfsrestafval dat via het huishoudelijk circuit wordt ingezameld, daalt op Vlaams niveau naar 100 kg per inwoner tegen eind 2030.
- Het bedrijfsrestafval daalt met 30% tegen 2030 ten opzichte van de periode 2018-2020.

³ [Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030](#), p. 109-114

- De broeikasgasuitstoot van afvalverbranding in Vlaanderen daalt met 25% tegen 2030 ten opzichte van 2017.

Capaciteitsplanning

De verwerkingscapaciteit volgt het beschikbare afvalaanbod. Enkel wanneer het afvalaanbod structureel en betekenisvol is gedaald, wordt overgegaan tot de afbouw van verbrandingscapaciteit. Nieuwe installaties of uitbreidingen zijn slechts verantwoord indien zij aantoonbaar bijdragen tot **klimaatneutraliteit** en passen binnen de toekomstige noodzakelijke capaciteit richting 2050.

Geografische spreiding van eindverwerkingscapaciteit is essentieel voor het beperken van afvaltransport en daaraan gerelateerde emissies. Nieuwe installaties moeten bereikbaar zijn via spoor of waterweg en er moeten garanties zijn dat deze **vervoersmodi** effectief benut worden. Ook voor bestaande locaties blijft de *modal shift* naar alternatieve vervoersmodi een aandachtspunt. Bij toekomstige afbouw van capaciteit wordt geografische optimalisatie in functie van **afvalaanbod** en **energievraag** een bijkomend evaluatiecriterium.

In het Lokaal Materialenplan is voorzien dat in 2026 en 2027 een halftijdse evaluatie gebeurt. Deze wordt momenteel door OVAM voorbereid. In het kader hiervan zal ook voorzien worden in een (geactualiseerde) vooruitblik van de evolutie van het afvalaanbod en de nodige verbrandingscapaciteit tegen en na 2030.

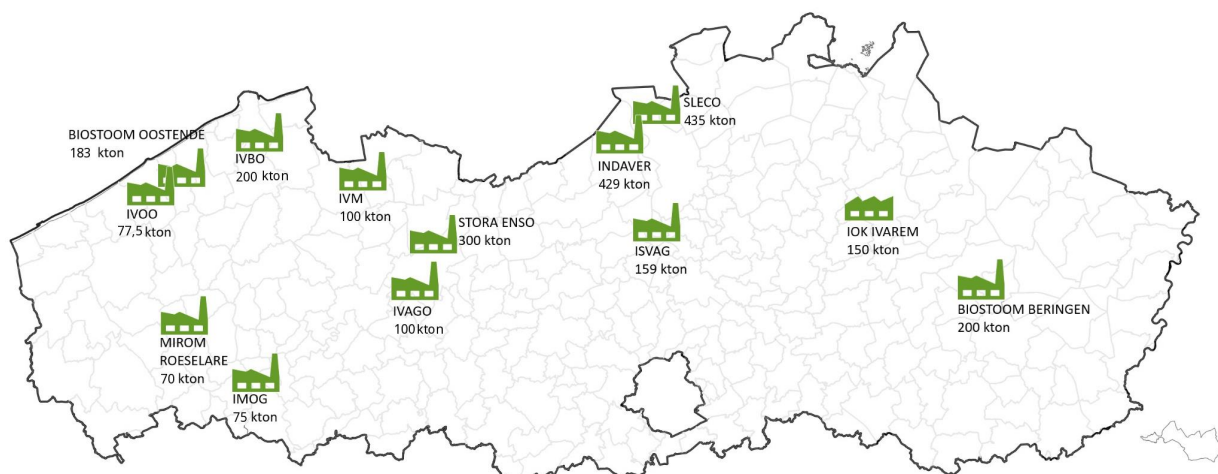
3 Huidige situatie

3.1 AFVALVERBRANDINGSINSTALLATIES IN VLAANDEREN

Vlaanderen heeft een performante afvalverbrandingssector en slaagt erin het zelfvoorzieningsprincipe en nabijheidsprincipe maximaal te respecteren.

Vlaanderen telt in totaal twaalf verbrandingsinstallaties die binnen de scope van deze beleidsvisie vallen. Negen hiervan staan hoofdzakelijk in voor de verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Daarvan worden zeven installaties intercommunaal uitgebaat: IVOO Oostende, IVBO Brugge, Mirom Roeselare, IMOG Harelbeke, IVM Eeklo, IVAGO Gent en ISVAG Antwerpen; en één betreft een private onderneming: nv Indaver te Beveren. Biostoom Beringen ten slotte kreeg juridisch een privaatrechtelijke structuur, zij het met de intercommunale en de gemeenten als aandeelhouders. Naast huishoudelijk afval wordt in de meeste van deze installaties ook gelijkaardig bedrijfsafval verwerkt (en in mindere mate ook slib en niet-risicohoudend medisch afval).

Drie installaties zijn ontworpen voor de verwerking van specifieke bedrijfsafvalstoffen. Het betreft de installaties van SLECO te Beveren, Biostoom Oostende en Stora Enso te Gent (wervelbedoven II). Strikt genomen verwerken deze installaties andere afvalstromen dan de huisvuilverbrandingsinstallaties, echter zijn deze (deels) ook vergund voor de verwerking van afval onder de capaciteitsplanning.

Figuur 1: Vergunde afvalverbrandingscapaciteiten voor de verwerking van HAGBA

Bovenstaande figuur (Figuur 1) geeft de vergunde verwerkingscapaciteit weer van deze afvalverbrandingsinstallaties, specifiek voor de verwerking van HAGBA. De beschikbare verwerkingscapaciteit voor HAGBA in functie van de capaciteitsplanning kan afwijken van deze vergunningstechnische waarden en wordt opgevolgd via het jaarlijkse rapport 'Aanbod en capaciteit voor storten en verbranden'.

Tabel 1: Overzicht vergunde capaciteiten specifiek voor de verwerking van HAGBA, met vergunningstermijnen

	ton/jaar	Vergund tot
IMOOG	75 000	13/12/2032
IVBO	200 000	27/09/2032
IVOO	77 500	07/02/2033
MIROM	70 000	Onbepaalde duur
IVAGO	100 000	01/07/2030
IVM	100 000	12/04/2036
ISVAG	159 000	31/12/2034
BIOSTOOM BERINGEN	200 000	29/08/2033
INDAVER	429 000	13/06/2032
SLECO (HAGBA)	435 000	13/06/2032
BIOSTOOM OOSTENDE	183 000	13/02/2046
STORA ENSO (HAGBA)	300 000	15/11/2032

Na 2030 komt er een scharniermoment in de lopende vergunningstermijnen. Op dat moment moet een uitspraak worden gedaan over de hervergunning van een heel aantal installaties. Het Omgevingsvergunningsdecreet voorziet daarnaast in de optie om een vergunningsaanvraag vervroegd in te dienen wanneer belangrijke wijzigingen aan de installatie worden beoogd.⁴ Indien investeringskeuzes van deze aard – met het oog op de toekomst – resulteren in concrete plannen tot aanpassing van de installaties, dient de voorliggende nota daarbij door de exploitant als leidraad te worden gehanteerd.

3.2 AANBOD AFVAL ONDER DE CAPACITEITSPANNING

De capaciteitsplanning houdt enkel rekening met het aanbod dat in Vlaanderen ontstaat. Het aanbod brandbaar afval dat onder de capaciteitsplanning valt (het zgn. HAGBA-aanbod), bestaat uit de volgende stromen:

- Huishoudelijk en bedrijfsrestafval;
- Brandbare sorteer- en recyclageresidu's die ontstaan bij de sortering en verwerking van huishoudelijk- en gelijkaardig bedrijfsafval;
- RDF (refuse derived fuel);
- Vast niet-risicohoudend medisch afval.

Het aanbod van deze afvalstromen dat Vlaanderen genereert, wordt jaarlijks opgevolgd via het rapport *"Aanbod en capaciteit voor storten en verbranden"*⁵.

De zeven intercommunaal uitgbate installaties verwerken hoofdzakelijk laagcalorisch⁶ restafval. Voor het hoogcalorische afval is de verwerking in de intercommunale roosterovens minder geschikt, aangezien het thermische venster voor dit type installaties tussen de 6 en 10 MJ/kg ligt. Een installatie is namelijk gebouwd voor en bijgevolg begrensd door een zeker thermisch venster, niet voor of door de invoer in ton. Bij lager calorisch afval zal de installatie (tot op een zekere ondergrens) meer afval in ton kunnen verwerken; de verwerking van hoogcalorisch afval zal daarentegen de mogelijke doorvoer van de installatie in ton sterk verlagen. Het aandeel hoogcalorisch bedrijfsafval wordt grotendeels verwerkt in de installaties van SLECO, Stora Enso en Biostoom Oostende, en in mindere mate in de roosterovens van Indaver Beveren en Biostoom Beringen. Het aandeel hoogcalorisch bedrijfsafval zit in stijgende lijn. Omwille van de verdere bronsortering, zoals van laagcalorisch organisch-biologisch afval, en van bijkomende nasortering van afval zal deze fractie wellicht nog in aandeel groeien.

⁴Artikel 70, § 2.

In afwijking van paragraaf 1 kan een omgevingsvergunning voor de verdere exploitatie vroeger dan 24 maanden voor de einddatum van de omgevingsvergunning worden aangevraagd als:

1° een overname van de vergunde ingedeelde inrichting of activiteit door een andere exploitant is gepland;

2° de exploitant een belangrijke verandering van de vergunde ingedeelde inrichting beoogt. In dat geval heeft de vergunningsaanvraag zowel betrekking op de delen van de inrichting of activiteit die verder in exploitatie blijven als op de geplande verandering.

⁵[Aanbod en capaciteit voor storten en verbranden](#) (actualisatie tot 2024)

⁶De calorische waarde verwijst naar de energie-inhoud van het afval. Hoogcalorische afvalstoffen zijn afvalstoffen met een calorische waarde vanaf 13 MJ/kg. Laagcalorisch afval heeft een calorische waarde die minder dan 13 MJ/kg bedraagt.

4 Verwachte ontwikkeling in het afvalaanbod

4.1 VERWACHTE SITUATIE IN 2030

Zowel in het regeerakkoord als in de Beleidsnota Omgeving wordt het engagement uitgesproken om het Lokaal Materialenplan en haar acties uit te voeren. Het Lokaal Materialenplan bevat doelstellingen en acties om het restafval in 2030 met 30% te doen dalen ten opzichte van de periode 2018-2020.

- Het huishoudelijk restafval moet tegen 2030 dalen naar 100 kg per inwoner.
- Om een daling van 30% te realiseren ten opzichte van het gemiddelde restafvalcijfer van de jaren 2018, 2019 en 2020 (928 810 ton), moet het bedrijfsrestafval verminderen met 278 643 ton. We komen dan uit op 650 167 ton bedrijfsrestafval tegen 2030.

Omgerekend moet de realisatie van alle acties uit het Lokaal Materialenplan resulteren in een daling van het beschikbare aanbod van circa 500 000 ton. Ten opzichte van het gemiddelde aanbod van de jaren 2018-2019-2020 (2 107 268 ton) betekent dit dat het aanbod in 2030 gedaald moet zijn naar 1 607 269 ton. Ten opzichte van de gemiddelde reële HAGBA-capaciteit in de periode 2022-2024 (2 011 781 ton) betekent dit in 2030 een verschil in beschikbaar aanbod en verwerkingscapaciteit van 404 512 ton.

In 2026 en 2027 wordt een halftijdse evaluatie van het Lokaal Materialenplan uitgevoerd. Bij deze actualisatie van het uitvoeringsplan zal worden nagegaan in welke mate de reeds uitgevoerde maatregelen bijdragen aan de beoogde reducties, welke voorziene acties nog moeten worden uitgevoerd, en of bijkomende ingrepen vereist zijn om de vooropgestelde doelstellingen te behalen. In het kader van deze evaluatie en in uitvoering van actie 51 van het Lokaal Materialenplan wordt een geactualiseerde prognose opgesteld van het aanbod brandbaar afval en de beschikbare capaciteit op korte en middellange termijn, met een doorkijk naar 2050.

4.2 VOORUITBLIK NAAR 2050

De evaluatie van het aanbod brandbaar afval wordt zoals vermeld opgenomen binnen de halftijdse evaluatie van het LMP. Er worden daarnaast op regelmatige basis sorteeranalyses uitgevoerd om een zicht te krijgen op de aanwezigheid van recycleerbare fracties in het restafval.

De resultaten van de sorteeranalyses zullen aantonen welk bijkomend reductiepotentieel er nog overblijft na implementatie van de huidige maatregelen zoals opgenomen in het LMP. Op basis daarvan kunnen voor de periode na 2030 gerichte acties worden geformuleerd: enerzijds om resterende recycleerbare materialen uit het restafval te halen, anderzijds om de hoeveelheid niet-recycleerbare materialen verder te beperken. Hierbij kan ingezet worden op verdere maatregelen omtrent preventie en hergebruik, met als doel het aanbod aan niet-recycleerbaar, brandbaar afval tot een absoluut minimum te reduceren.

Vlaanderen streeft naar een circulaire economie waarin een absolute ontkoppeling wordt gerealiseerd tussen economische en bevolkingsgroei enerzijds, en materiaalgebruik en afvalproductie anderzijds. Dit betekent dat ook na 2030 de ambitie blijft om het totale aanbod aan (rest)afval in absolute waarde niet opnieuw te laten stijgen, ongeacht verdere economische of demografische groei.⁷

5 Beleidsvisie capaciteitsplanning

De Vlaamse afvalverbrandingssector staat voor een belangrijke transitie in het kader van de omslag naar een circulaire economie en een ambitieus klimaatbeleid. Onderstaande principes zijn daarbij leidend voor de capaciteit die we in stand houden.

5.1 CAPACITEIT VOLGT HET AANBOD

In navolging van de Langetermijnvisie Eindverwerking en het Lokaal Materialenplan blijft het evenwicht tussen het aanbod en de beschikbare verwerkingscapaciteit een beleidsmatig streefpunt. De capaciteitsplanning voor afvalverbranding volgt daarbij het aanbod te verbranden afval. Dat wil zeggen dat het beschikbaar aanbod te verbranden afval eerst structureel en betekenisvol gedaald moet zijn, vooraleer afbouw van de capaciteit aan de orde is. Er is minstens sprake van structurele overcapaciteit indien gedurende drie jaar op rij de verbrandingscapaciteit het afvalaanbod met minstens 75 000 ton overschrijdt. Het bedrag van 75 000 ton geldt als een indicatieve en richtinggevende referentiewaarde, die is afgeleid van de mediaancapaciteit van de bestaande afvalverbrandingslijnen in Vlaanderen. Er dient bij de beoordeling van de (over)capaciteit steeds rekening gehouden te worden met de beoogde daling van het te verbranden HAGBA-aanbod.

Om steeds een periodieke evaluatie van de Vlaamse afvalverbrandingscapaciteit te kunnen inbouwen, en deze te toetsen aan het aanbod, worden ook na 2030 geen vergunningen van onbepaalde duur verleend voor afvalverbrandingsinstallaties.⁸ Op 17 mei 2024 bekrachtigde de Vlaamse Regering de wijzigingen aan het Omgevingsvergunningendecreet,⁹ waarin deze uitzondering voor afvalverbrandingsinstallaties voor vergunningen voor onbepaalde duur werd opgenomen. Dit artikel moet nog in werking treden, wat gebeurt per besluit van de Vlaamse Regering.

⁷ [Vlaams Energie- en Klimaatplan, 2021-2030](#), p. 114

⁸ [Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030](#), p. 108

⁹ [Decreet modulaire omgevingsvergunningsprocedure en omgevingsbesluit](#), artikel 68.

5.2 AANBOD ONDER DE CAPACITEITSPANNING

Zoals vermeld onder hoofdstuk 3.2 richt de capaciteitsplanning zich op het aanbod en de verwerkers van (bewerkt) restafval, sorteer- en recyclageresidu's en vast niet-risicohoudend medisch afval. Onderstaande hoofdstukken lichten een aantal elementen en trends toe met betrekking tot stromen onder het aanbod, die relevant zijn voor de capaciteitsplanning.

5.2.1 HAGBA dat wezenlijk is veranderd

Een deel van het afval dat onder de capaciteitsplanning valt, heeft een wezenlijke verandering ondergaan en valt daardoor onder de Europese vrije markt.¹⁰ Dit aanbod wordt op vandaag voor een groot deel ingezet als alternatieve brandstof in meeverbrandingsinstallaties buiten Vlaanderen, waaronder in de cementindustrie, deels in concurrentie met de installaties van SLECO, Stora Enso en Biostoom Oostende. Omwille van een doorgedreven bronsortering van (doorgaans laagcalorisch) organisch-biologisch afval en van de uitbreiding van de nasortering van restafval, wordt verwacht dat het aandeel van het afval dat een wezenlijke verandering heeft ondergaan zal toenemen. Bijgevolg kan ook het aandeel van afval dat onder de Europese vrije markt valt nog vergroten ten opzichte van klassiek, onbewerkt restafval dat voor verwerking binnen Vlaanderen kan gehouden worden.

Indien het volledige aanbod, inclusief de gehele huidige uitvoer, binnen Vlaanderen zou moeten worden verwerkt, zou er op heden sprake zijn van een lichte ondercapaciteit (2147 kton aanbod ten opzichte van een reële HAGBA-verwerkingscapaciteit van 2057 kton in 2024). Momenteel lopen er echter decarbonisatieprojecten binnen de cementindustrie die gericht zijn op een verhoogde inzet van alternatieve brandstoffen, in combinatie met CO₂-afvangsystemen, met steun vanuit het Europese Innovatiefonds.¹¹ Ook andere energie-intensieve industrieën kijken in functie van de te realiseren klimaatdoelstellingen met groeiende interesse naar afvalstromen als alternatieve energiebron.

Er wordt dus niet verwacht dat het huidige aanbod onder export op korte noch langere termijn opnieuw door de Vlaamse *dedicated* HAGBA-capaciteit zal moeten verwerkt worden. Het wordt dus ook niet noodzakelijk geacht deze stroom, die structureel niet binnen Vlaanderen verwerkt wordt, mee in te rekenen voor de capaciteit die binnen Vlaanderen na 2030 noodzakelijk zal blijven. Het in stand houden van capaciteit voor deze fractie van het aanbod, die slechts gedeeltelijk in Vlaanderen blijft, zou de facto neerkomen op een structurele overcapaciteit.

¹⁰Conform artikel 16 van de [Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen](#) hanteert Vlaanderen het zelfvoorziening- en nabijheidsprincipes om maximaal zelf in te staan voor de verwerking van het Gemengd Stedelijk Afval (GSA) dat in het Vlaams Gewest ontstaat. Volgens de [Europese Verordening 2024/1157 betreffende de overbrenging van afvalstoffen](#) (EVOA) gelden deze principes zolang GSA geen afvalbewerkingsbehandeling heeft ondergaan die de eigenschappen ervan niet wezenlijk heeft gewijzigd. Indien het afval een wezenlijke verandering heeft ondergaan, valt het onder de Europese vrije markt. De uitvoer van een deel van het aanbod kan bijgevolg niet worden tegengehouden.

¹¹ [Go4Zero by Holcim](#)

Dit afval wordt echter blijvend in kaart gebracht voor monitoring en opvolging. De opvolging kan meer duidelijkheid geven over de evolutie van deze afvalstroom en de impact ervan op de Vlaamse verbrandingscapaciteit.

5.2.2 Vlaanderen als recyclagehub

Vlaanderen heeft de ambitie uitgesproken om een Europese recyclagehub te vormen. Omdat de capaciteit van deze recyclagefaciliteiten vaak het beschikbare aanbod binnen Vlaanderen overstijgt, zullen deze deels op ingevoerd afval draaien. Bij deze recyclageactiviteiten komen residu's vrij die vooralsnog naar verbranding moeten. Een toename in het aanbod recyclageresidu's in Vlaanderen is dus mogelijk. Deze afvalstroom wordt doorgaans niet in significante hoeveelheden in de klassieke huisvuilverbrandingsinstallaties verwerkt. Een stijging van dit type afval impliceert bijgevolg niet noodzakelijk het behoud van een klassieke verbrandingsoven. Er bestaat voor deze recyclageresidu's ook een groeiende interesse voor verwerking vanuit de niet-*dedicated* afvalverbrandingssector.

Niettemin blijft het voor Vlaanderen belangrijk om voldoende eigen verwerkingscapaciteit aan te houden, zodat er geen structurele afhankelijkheid ontstaat van buitenlandse verwerkingscapaciteit. In een overgangsperiode kan export tijdelijk ingezet worden om het evenwicht tussen aanbod en capaciteit te behouden en storten van brandbaar afval te vermijden.

5.3 OPVANG CALAMITEITEN

Calamiteiten worden beschouwd als situaties waarbij er onverwacht een tijdelijk hoger aanbod aan te verbranden restafval ontstaat (bijvoorbeeld ten gevolge van een ongeval, brand of natuurramp) of er onverwacht en tijdelijk minder verbrandingscapaciteit beschikbaar is (bijvoorbeeld ten gevolge van een technisch incident in een afvalverbrandingsinstallatie). In het kader van het behouden van een evenwicht wordt er door de Vlaamse overheid voor de opvang van calamiteiten geen structurele reservecapaciteit voor afvalverbranding in stand gehouden. Wel kan de afbouw van verbrandingscapaciteit met enige vertraging volgen op de daling van het restafvalaanbod, waardoor er tijdelijk een beperkte overcapaciteit kan bestaan en getolereerd wordt. Voor de opvang van calamiteiten wordt er daarnaast beleidsmatig ingezet op een aantal gerichte maatregelen om de continuïteit van de verwerking te waarborgen bij dergelijke situaties.

Een eerste maatregel betreft de bevordering van samenwerkingsverbanden en het faciliteren van back-upregelingen tussen bestaande Belgische afvalverbrandingsinstallaties. Dergelijke afspraken maken het mogelijk om in geval van uitval of overbelasting van een installatie tijdelijk afvalstromen op te vangen binnen het bestaande netwerk, zonder nood aan extra structurele capaciteit.

Daarnaast kan gekeken worden naar een uitbreiding van de vergunde opslagcapaciteiten van afval. Door vergunde stockageruimte, waaronder op de sites van verbrandingsinstallaties, uit te breiden, kan tijdelijk afval worden gebufferd tot de situatie opnieuw genormaliseerd is. Dit biedt bijkomende flexibiliteit bij een tijdelijk overaanbod.

Verder wordt ook ingezet op tijdelijke versoepelingen van exportvergunningen in geval van calamiteiten. Hierdoor kan in uitzonderlijke omstandigheden sneller en eenvoudiger beroep worden gedaan op beschikbare capaciteit buiten Vlaanderen.

Tot slot wordt de mogelijkheid onderzocht om structurele afspraken te maken met lidstaten of regio's binnen de Europese Unie die over een overcapaciteit beschikken, in eerste instantie met Nederland. Deze akkoorden kunnen in crisissituaties een aanvullende verwerkingsbuffer vormen, mits onder wederzijds aanvaardbare voorwaarden.

Door in te zetten op bovenstaande maatregelen bestaat de mogelijkheid voor Vlaanderen om calamiteiten op te vangen zonder de noodzaak om actief en structureel een reserveverbrandingscapaciteit hiervoor in stand te houden. Dit sluit niet dat een beperkte reserveverbrandingscapaciteit, aangehouden vanuit de sector zelf en beschikbaar voor activatie bij een calamiteit, getolereerd kan worden – waarbij ook verwezen wordt naar de eerste paragraaf van deze sectie.

5.4 ALTERNATIEVE VERWERKINGSTECHNIEKEN

Er bestaan installaties buiten de *dedicated* afvalverbrandingssector die restafvalstromen kunnen verwerken of verbranden. Naast de gekende meeverbranding voor klinker-, cement- of papier- en kartonproductie, wordt er in andere industriële sectoren zoals de chemie gekeken naar mogelijkheden om afval in te zetten als alternatieve grond- of brandstof.

Het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 stelt: “We heroriënteren de verwerking van huishoudelijk afval en vergelijkbaar bedrijfsafval naar een hoogwaardiger gebruik.” De programmanota 2026-2030 “Klimaat sprong voor de industrie – Transitieprogramma voor een koolstofarme en competitieve energie-intensieve industrie tegen 2050”, goedgekeurd op 18 juli 2025 (VR 2025 1807 DOC.0683/2QUATER), geeft hier verdere invulling aan m.b.t. de lokale productie van methanol: “*Alternatieven kunnen de productie van methanol zijn via gasificatie van moeilijk verwerkbare restafvalstromen, mits toepassing van koolstofafvang [...].*”

Daarnaast mogen maatschappelijke ontwikkelingen rond alternatieve verwerkingsmethoden voor restafval niet uit het oog worden verloren. Op heden is afvalverbranding nog steeds een robuuste en milieuverantwoorde manier om het aanbod niet-recycleerbaar, brandbaar afval te verwerken.¹² We houden echter de vinger aan de pols voor mogelijke alternatieven voor de verwerking van dit aanbod. Waar nieuwe technologieën aantoonbare milieuvoordelen bieden en passen binnen de bredere beleidsvisie rond afvalverwerking, kan Vlaanderen overwegen om deze binnen de capaciteitsplanning van afvalverbrandingsinstallaties mee in rekening brengen.

¹² “[Verwerkingsscenario's Vlaams huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval 2020-2030](#)”, Studie CE Delft, 2019.

5.5 HEFFINGEN ALS STUREND INSTRUMENT

Het instrument van de milieuheffingen wordt verder geoptimaliseerd om een daling van het restafvalaanbod te realiseren. De milieuheffingen evolueren hierbij richting een transparante set van enkele basistarieven en onderzoeken daarnaast ook het incorporeren van een (vermijdbare) CO₂-component (vermits afvalverbranding momenteel niet onder ETS valt). Elk jaar herinvesteren we daarbij een aandeel van de inkomsten uit de milieuheffingen in preventie en duurzame inzamel- en recyclagetechnieken. Door de combinatie van een verhoging van de heffingen en de herinvestering van een gedeelte van de inkomsten, doet de milieuheffing dienst als instrument dat de vrijwillige afbouw van verbrandingscapaciteit faciliteert.

6 Afwegingskader

Om concreter vorm te geven aan de principes en uitgangspunten die in de voorgaande hoofdstukken werden uiteengezet, werd een afwegingskader uitgewerkt zoals voorzien in de beleidsnota Omgeving. De uitwerking startte in navolging van de Langetermijnvisie Eindverwerking en volgens de principes vastgelegd in het LMP.

In eerste instantie dient het afwegingskader ertoe om exploitanten van afvalverbrandingsinstallaties voldoende inzicht te geven om een vrijwillige capaciteitsafbouw te realiseren. Overeenkomstig het Lokaal Materialenplan kan OVAM bij de advisering van aanvragen tot (her)vergunning van afvalverbrandingsinstallaties immers aandacht besteden aan de criteria in het afwegingskader. Zo fungeert het afwegingskader als een dynamisch informerend en incentiverend instrument dat transparantie biedt over de beleidsmatige ontwikkelingen die de Vlaamse overheid vooropstelt met het oog op een toekomstrobuuste en performante capaciteit. Het afwegingskader vormt dus geen toetsingskader voor vergunningen en geen rechtstreeks determinerende beslissingstool voor een hervergunning. Het bevat een reeks relevante elementen die door de exploitant afgewogen kunnen worden in strategische en investeringsbeslissingen.

De criteria die invulling geven aan het afwegingskader kaderen binnen een toekomstgerichte systeembenadering van het gehele Vlaamse afvalverbrandingslandschap, zijn:

- het potentieel voor klimaatneutraliteit;
- de geografische spreiding van de installaties i.f.v. het (toekomstige) afvalaanbod;
- de geografische spreiding van de installaties i.f.v. de nabijheid tot gewenste warmtevraag met het oog op maximale energie-efficiëntie;
- een multimodale ontsluiting van afvaltransporten via spoor of water.

De volgorde van de weergegeven criteria impliceert geen hiërarchie; ze moeten steeds gezamenlijk afgewogen worden om tot de beste uitkomst te komen. Zo kan het bijvoorbeeld opportuun zijn dat omwille van hoogwaardige energieafzet (criterium 3) eerder beperkt afval uit de directe omgeving kan

worden betrokken (criterium 2), zolang dit dankzij multimodale bereikbaarheid gebundeld (bv. van verderaf gelegen overslagpunten) aangevoerd kan worden (criterium 4).

De huidige milieu- en energieperformantie van een installatie alsook de evaluatie of en welke verdere verbeteringen mogelijk zijn, is eveneens uiterst relevant, maar wordt uitgebreid beoordeeld binnen individuele vergunningsaanvragen en de bijbehorende milieueffectenrapportages (MER's) die in dit kader worden opgesteld. De precieze evaluatie van deze aspecten is dan ook beter geplaatst binnen dat specifieke vergunningstraject. Binnen het kader van een toekomstgerichte beleidsvisie voor het Vlaamse afvallandschap is deze factor echter minder doorslaggevend. Alle Vlaamse afvalverbrandingsinstallaties voldoen namelijk aan de milieunormen en -voorwaarden zoals VLAREM II en VLAREM III deze voorschrijven.

In uitvoering van actie 53 van het LMP¹³ ontwikkelde VITO een dynamische online tool¹⁴ die de Vlaamse afvalverbrandingsinstallaties in kaart brengt in functie van het afvalaanbod en de warmtevraag in Vlaanderen. Deze interactieve tool biedt op basis van uitgebreide datasets inzicht in de positionering van de Vlaamse afvalverbrandingsinstallaties binnen het huidige en toekomstig afvallandschap. De "AVI-viewer" bevat daarnaast ook kaarten die ruimtelijke randvoorwaarden in beeld brengen, zoals:

- spoor- en waterwegen;
- de geplande CO₂-pijpleiding van Fluxys;
- beschermde gebieden en woonzones;
- hoogspanningslijnen.

Deze lagen bieden bijkomend nuttige inzichten ter ondersteuning van de beleidsmatige afweging van de locaties en werking van afvalverbrandingsinstallaties. De kaarten en informatie uit deze viewer dienden dan ook ter ondersteuning van de uitwerking van onderstaande criteria.

6.1 CRITERIUM 1: POTENTIEEL VOOR KLIMAATNEUTRALITEIT

Het restafval dat in Vlaamse afvalverbrandingsinstallaties verbrand wordt, heeft een calorische waarde die typisch rond 10 GJ/ton schommelt. De verbranding van 1 ton afval levert ongeveer 1,1 ton CO₂-emissies. Iets minder dan de helft van het huishoudelijk restafval is van oorsprong organisch-biologisch, de andere helft heeft een fossiele oorsprong.¹⁵

¹³ "De OVAM werkt een duidelijke set van criteria uit als basis voor de evaluatie van afvalverbrandingsinstallaties in het licht van de klimaatdoelstellingen. De set van criteria wordt tegen het einde van de legislatuur (2024) uitgewerkt in overleg met alle stakeholders."

¹⁴ [AVI viewer](#), VITO

¹⁵ Onderzoeksrapport "[CO₂-afvang bij Vlaamse afvalverbrandingsinstallaties: technische en economische verkenning](#)", 2026

De uitstoot van de sector afval bedroeg in Vlaanderen in 2023 2,0 Mton CO₂-eq (met een aandeel van 5% in de totale Vlaamse ESR-emissies¹⁶). Afvalverbranding vertegenwoordigde hiervan het grootste aandeel, met 68% in 2023.¹⁷

In het geactualiseerde VEKP werd de sectorale doelstelling voor de sector afval op 1,4 Mton CO₂-equivalenten herbevestigd. Om deze doelstelling te bereiken, benadrukt het plan het belang van CO₂-captatie bij afvalverbranding om de beoogde reducties te realiseren.¹⁸

Klimaatneutraliteit is tegen 2050 een vereiste voor afvalverbrandingsinstallaties, met de bedoeling om de emissies tot een minimum te beperken – zelfs negatieve emissies te realiseren. Tegelijk zijn de mogelijkheden om de uitstoot van een afvalverbrandingsinstallatie te reduceren of tot nul te herleiden beperkt. Een afvalverbrandingsinstallatie kan haar directe CO₂-uitstoot enkel verlagen door ofwel minder afval te verbranden, ofwel de uitstoot end-of-pipe op te vangen. De maatschappelijke rol van afvalverbranders bestaat er echter in het niet-recycleerbaar, brandbaar afval dat in Vlaanderen ontstaat, te verwerken. De hoeveelheid afval waarvan we ons in Vlaanderen (door verbranding) moeten ontdoen, wordt niet door de afvalverbrandingsinstallaties zelf bepaald. De operationele werking van een installatie is bovendien ingesteld op een bepaalde (thermische) input. Ook de verbintenissen rond de levering van energie die een afvalverbrandingsinstallatie met afnemers aangaat, betekenen dat de installatie er naar zal streven om op maximale capaciteit te draaien.

Op het niveau van een individuele installatie kan een afvalverbrandingsinstallatie de CO₂-emissies via de inputzijde slechts beperkt verlagen. Het is mogelijk dat de integratie van CCS/U op termijn hierdoor onvermijdelijk wordt om de resterende emissies uit afvalverbranding te verlagen. Aangezien vergunningsaanvragen rond 2032-2034 vermoedelijk voor 20 jaar zullen gelden, is de inpasbaarheid van CCS/U al in deze periode een belangrijk criterium bij hervergunningen.

Uit het onderzoeksrapport “CO₂-afvang bij Vlaamse afvalverbrandingsinstallaties: technische en economische verkenning”¹⁹ komen vooral capaciteit en energie-integratie naar voren als twee dominante criteria, aangezien deze een fundamentele invloed hebben op de afvangschaal, het potentieel voor systeemintegratie en de indicatieve kosten.

Capaciteit is een belangrijke factor voor de selectie en economische haalbaarheid van CO₂-opvangtechnologieën in afvalverbrandingsinstallaties, omdat deze rechtstreeks van invloed is op de kosten.

¹⁶ Emissies die onder de Effort Sharing Regulation (ESR) vallen

¹⁷ [Vlaams Energie- en Klimaatplan](#), actualisatie 18 juli 2025, p. 23, p. 106

¹⁸ [Vlaams Energie- en Klimaatplan](#), actualisatie 18 juli 2025, p. 107-114

¹⁹ Zie: <https://ovam.vlaanderen.be/co2-afvang-bij-vlaamse-afvalverbrandingsinstallaties>

Het type energierugwinning bepaalt de beschikbaarheid van stoom, warm water en elektriciteit, die allemaal een grote invloed hebben op de operationele kosten en de haalbaarheid van integratie van koolstofafvang in een afvalverbrandingsinstallatie.

Daarnaast zijn er ook andere overwegingen te maken, zoals geografische locatie, rookgasreinigingsinstallatie en fysische parameters van rookgas, die aanvullend relevant zijn voor de algehele ontwikkeling van CO₂-afvangprojecten.

6.2 CRITERIUM 2: AFVALAANBOD IN DE DIRECTE OMGEVING

Te verbranden afval ontstaat niet gelijkmatig over Vlaanderen. Om lange transportroutes, verkeerscongestie en bijbehorende emissies te minimaliseren, ligt een afvalverbrandingsinstallatie idealiter dicht bij de locatie waar het aanbod afval ook in de toekomst nog zal worden gegenereerd.

De kaarten uit de AVI-viewer illustreren geografisch onder andere waar, bij realisatie van de reductiedoelstellingen uit het LMP, nog een beperkt, matig, groot of zeer groot aanbod laagcalorisch afval (exclusief slib) aanwezig zal zijn. Dit laagcalorische aanbod vormt een benadering voor het onbewerkt restafval dat wordt verwerkt op de roosterovens van de installaties die vergund zijn voor de verwerking van huishoudelijk- en gelijkaardig bedrijfsafval.

Naast deze selectie biedt de viewer een ruimer aanbod aan cartografische weergaven van de (verwachte) afvalproductie in Vlaanderen. Deze omvatten niet enkel analyses over de geografische spreiding van de verschillende types afval, maar ook de verdeling ervan over de bestaande installaties en de resulterende vullingsgraden die daarmee worden bereikt.

Deze analyses over de geografische spreiding en de vullingsgraden die installaties bekomen met het beschikbare aanbod in 2030 en ten opzichte van andere verwerkingscapaciteit in de buurt, worden dan ook meegenomen als een belangrijk parameter in het afwegingskader.

6.3 CRITERIUM 3: (HOOGWAARDIGE) WARMTEVRAAG IN DE OMGEVING

Alle Vlaamse afvalverbrandingsinstallaties recupereren reeds energie, waarbij de focus op heden voornamelijk ligt op elektriciteitsproductie. Voor een hogere energie-efficiëntie is warmteafzet belangrijk, waarbij industriële toepassingen zoals stoom en proceswarmte het meest efficiënt zijn. Warmteafzet naar residentiële gebouwen is minder geschikt vanwege de seizoensgebonden vraag en de verwachte daling door beter geïsoleerde en energie-efficiënte woningen en door het bestaan van een valabel decarbonisatie-alternatief via elektrificatie (o.a. warmtepompen). Elk warmtenet, ongeacht of het gericht is op residentiële gebouwen of op industriële toepassingen, moet een te grote afhankelijkheid van één of een beperkt aantal afnemers vermijden, idealiter volgens het principe dat de grootste bron steeds moet kunnen wegvallen zonder de bevoorradingszekerheid in gedrang te brengen.

De kosten voor de infrastructuur voor de afkoppeling van warmte zijn sterk gecorreleerd met de afstand tussen producent en afnemer, waardoor het van belang is dat een installatie dicht bij activiteiten met een grote warmtevraag ligt.

Door de aanwezigheid van organische fracties in het te verbranden afval, is de energie uit afvalverbranding deels hernieuwbaar. Naarmate het aandeel groene energie in de Vlaamse energiemix toeneemt door de verhoogde productie van zonne- en windenergie, zal de milieuprestatie van elektriciteit uit afvalverbranding proportioneel afnemen; voor warmte- en stoomlevering blijft de meerwaarde op langere termijn reëel. Hoewel hoogwaardige energierecuperatie onontbeerlijk is, moet er steeds rekening mee worden gehouden dat afvalverbrandingsinstallaties in de eerste plaats bedoeld zijn voor afvalverwerking. Daarom blijft het een aandachtspunt een te grote afhankelijkheid van energielevering uit afvalverbranding te vermijden. Dit criterium wordt steeds gehanteerd in lijn met de visie van de minister van Energie & Klimaat.

6.4 CRITERIUM 4: MULTIMODALITEIT

Voor het bereiken van een afvalverbrandingscapaciteit met een minimale milieu-impact, is de ontsluiting van transporten via alternatieve transportmodi (spoor- en waterwegen) van belang. Het transport van afval via alternatieve transportmodi wordt aangemoedigd door de toekenning van een verlaagde milieuheffing. Voor de realisatie van een *modal shift* is niet alleen de nabijheid tot spoor- of waterwegen van belang, maar ook de aanwezigheid van op- en overslagstations. Deze nabijheid en mogelijkheid tot multimodale ontsluiting wordt meegenomen in het afwegingskader, maar wordt gezien als minder doorslaggevend ten opzichte van de voorgaande drie criteria. De impact van transport maakt deel uit van de globale milieueffectenbeoordeling in het kader van een MER.

Naarmate het HAGBA-aanbod ook na 2030 verder daalt, zal ook in de verdere toekomst de afbouw van capaciteit moeten volgen. Dit heeft echter tot gevolg dat de resterende afvalverbrandingsinstallaties het aanbod stelselmatig van een grotere afstand zullen moeten aanvoeren. In dit verband blijft het dan ook relevant dat er voldoende potentieel is om in te zetten op multimodaal transport.

7 Vervolgstappen

In eerste instantie dient het afwegingskader ertoe om exploitanten voldoende inzicht te geven om een vrijwillige capaciteitsafbouw te realiseren. Het lijkt wenselijk dat er een grotere samenwerking tussen afvalintercommunales en/of private exploitanten gerealiseerd wordt, onder meer gelet op de regierol die de lokale besturen hebben voor het huishoudelijke afval; al dan niet om zelf een (nieuwe) installatie te exploiteren of daarvoor beroep te doen op derden. Indien er echter niet (voldoende) tot vrijwillige capaciteitsafbouw wordt overgegaan, kan er naar dit afwegingskader en haar criteria, gestoeld op de principes uit het LMP, worden verwezen bij (her)vergunningsaanvragen van verbrandingsinstallaties.

De hantering van het afwegingskader moet ertoe leiden dat enkel de meest performante en toekomstbestendige capaciteit behouden blijft, overeenkomstig de doelstellingen van het LMP. Ter verdere ondersteuning van deze doelstelling kunnen al dan niet bestaande beleidsinstrumenten worden aangewend om te sturen op het behoud en de versterking van een zo performant mogelijke capaciteit met een minimale milieu-impact.